

วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาเปรียบเทียบภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่เคยย้ายถิ่น และไม่เคยย้ายถิ่นในเขตเมืองของประเทศไทยนี้ ได้อาศัยข้อมูลจากโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทย (National Longitudinal Study of Social, Economic, and Demographic Change in Thailand) ในส่วนที่เป็นเขตเมือง รอบแรกที่ทำการสำรวจเมื่อ พ.ศ. 2513 โดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสุ่มตัวอย่าง¹

โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทย ได้แบ่งการวิจัยออกเป็นสองเขต เขตละสองรอบ คือการวิจัยในเขตชนบท ซึ่งหมายถึงในส่วนอื่น ๆ ทั้งหมดที่นอกเหนือไปจากเขตเมือง กับการวิจัยในเขตเมือง หมายถึงเขตเทศบาลทั่วประเทศในขณะนั้น สำหรับการศึกษานี้

¹ดูรายละเอียดได้จาก Visid Prachuabmoh, et al., The Methodology of the Longitudinal Study of Social, Economic, and Demographic Change, Research Report No. 6, Institute of Population Studies (Bangkok: Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1971), pp. 1-6, 20-71.

ได้ใช้ข้อมูลเฉพาะในส่วนที่เป็นเขตเมือง รอบแรก ที่ดำเนินการสำรวจในระหว่างเดือน
เมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2513 สำหรับการสุ่มตัวอย่างในส่วนที่เป็นเขตเมือง
ของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวนี้ ได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากเขตเทศบาลต่าง ๆ
ทั่วประเทศ ยกเว้นในเขตที่มีการปฏิบัติการของผู้ออกการร้าย ในเขตที่ไม่มีความปลอดภัย
แก่คณะนักสำรวจ ในเขตที่มีเส้นทางคมนาคมที่คณะนักสำรวจไม่สามารถจะเดินทางไปถึง
ได้ ภายในระยะเวลาอันจำกัด และเขตเมืองในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้แก่จังหวัด
ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล รวมเขตยกเว้นทั้งสิ้น 14 เขตเมือง คือ ภาคกลาง
1 เขตเมือง ภาคเหนือ 2 เขตเมือง และภาคใต้ 11 เขตเมือง จากนั้นทำการสุ่ม
ครัวเรือนตัวอย่างในแต่ละเขตเมือง ซึ่งได้ครัวเรือนตัวอย่างที่จะเป็นตัวแทนของครัวเรือน
ในเขตเมืองประมาณ 1 ต่อ 250 ครัวเรือนทั่วประเทศไทย

วิธีการสุ่มตัวอย่างในโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคม เศรษฐกิจและประชากรในประเทศไทยนี้ ได้ทำการจัดแบ่งการสุ่มตัวอย่างออก
เป็น 3 ขั้นตอน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจัดกลุ่มอย่างมีระบบ คือ

ขั้นแรก แบ่งเขตเมืองของประเทศไทยออกเป็นสองส่วน คือ เขตกรุงเทพ -
ธนบุรี กับเขตเมืองอื่น ๆ สำหรับเขตเมืองอื่น ๆ นั้นถูกเลือกเป็นตัวอย่าง 12 จังหวัด
โดยการสุ่มตัวอย่างจากจังหวัดทั้งหมดที่เหลือจากชื่อยกเว้น รวมทั้งจังหวัดพระนครและ
ธนบุรีด้วย

ขั้นที่สอง เป็นการสุ่มตัวอย่างในระดับเขตแฉงนับจากเขตกรุงเทพ - ธนบุรี
และเขตเมืองอื่น ๆ โดยสุ่มตัวอย่างเขตแฉงนับจากเขตกรุงเทพ - ธนบุรี ได้ตัวอย่าง
เขตแฉงนับ 32 เขตแฉงนับ และในเขตเมืองอื่น ๆ ได้ตัวอย่างเขตแฉงนับจากจังหวัดละ
สองเขตแฉงนับ รวม 24 เขตแฉงนับ รวมเขตแฉงนับทั้งสิ้น 56 เขตแฉงนับ

ขั้นที่สาม เป็นการสุ่มตัวอย่างในระดับครัวเรือนจากเขตแฉงนับที่ตกเป็น
ตัวอย่าง โดยการคำนวณหาความน่าจะเป็นของครัวเรือนตัวอย่างจากจำนวนครัวเรือน

ตัวอย่างทั้งหมดในแต่ละเขตแจนนับ และทำการสุ่มครัวเรือนตัวอย่างจากแผนที่ในแต่ละเขตแจนนับ โดยเฉลี่ยแล้วจะได้ครัวเรือนตัวอย่างจากเขตแจนนับละ 37 ครัวเรือน

จากวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจัดกลุ่มอย่างมีระบบนี้ทำให้ได้ครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น 2,183 ครัวเรือน จาก 56 เขตแจนนับ ใน 14 จังหวัดทั่วประเทศไทย ดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. เขตเทศบาลนครกรุงเทพ และธนบุรี	32	เขตแจนนับ
2. เขตเทศบาลเมืองสมุทรปราการ	2	เขตแจนนับ
3. เขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี	2	เขตแจนนับ
4. เขตเทศบาลเมืองลพบุรี	2	เขตแจนนับ
5. เขตเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์	2	เขตแจนนับ
6. เขตเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี	2	เขตแจนนับ
7. เขตเทศบาลเมืองสงขลา	2	เขตแจนนับ
8. เขตเทศบาลเมืองพะเยา	2	เขตแจนนับ
9. เขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร	2	เขตแจนนับ
10. เขตเทศบาลนครเชียงใหม่	2	เขตแจนนับ
11. เขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา	2	เขตแจนนับ
12. เขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ	2	เขตแจนนับ
13. เขตเทศบาลตำบลวารินชำราบ	2	เขตแจนนับ

ในจำนวน 56 เขตแจนนับ มีครัวเรือนตัวอย่าง 2,183 ครัวเรือนนี้ สัมภาษณ์ไคร้อยละ 96 ของครัวเรือนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 97 ของผู้ที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งแบ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนชาย จำนวน 158 คน หัวหน้าครัวเรือนหญิง จำนวน 298 คน คู่สามีภรรยาที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 1,727 คน สตรีที่เคยสมรส จำนวน 339 คน รวมผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ไคร้ทั้งสิ้นจำนวน 2,522 คน

แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทย ในเขตเมืองรวมแรกสร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะทราบถึงลักษณะโดยทั่วไปทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร ซึ่งได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็นตอน ๆ ดังนี้

1. สมาชิกในครัวเรือน
2. ความสัมพันธ์ทางครอบครัว
3. ความต้องการที่จะมีบุตรเพิ่ม (ถามเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนชาย)
4. ความคาดหวังเกี่ยวกับบุตร
5. รายละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับอาชีพ
6. ประวัติการย้ายถิ่น
7. ภาวะการตาย
8. การเชยิบฐานะทางสังคม
9. การเดินทางไปทำงานประจำวัน
10. การติดต่อกับโลกภายนอก
11. เกี่ยวกับความเชื่อถือสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ
12. การอนามัย
13. ลักษณะของบ้าน
14. ประวัติและฐานะทางสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์หญิง
15. การสมรส
16. การตั้งครรภ์และการให้กำเนิดบุตร
17. ความสามารถที่จะมีบุตรได้
18. ความต้องการที่จะมีบุตรเพิ่ม (ถามเฉพาะผู้ให้สัมภาษณ์หญิง)

19. ความรู้, ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
รวมทั้งสิ้น 19 หัวข้อ มีคำถามทั้งหมด 266 คำถาม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสำรวจ ซึ่งได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้
นิติตั้งในชั้นปริญญาบัณฑิต และชั้นปริญญาโทบัณฑิต ที่ได้รับการอบรมในหน้าที่พนักงาน
สำรวจจากสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกไปทำการสัมภาษณ์
ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

ในส่วนที่สัมภาษณ์ชาย

1. ถ้าในครัวเรือนใดมีคู่สมรสเพียงคู่เดียว ให้สัมภาษณ์สามี
2. ถ้าในครัวเรือนใดไม่มีคู่สมรสเลย ให้สัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน (เจ้าบ้าน)
โดยไม่คำนึงถึงเพศ และ/หรือ อายุ
3. ถ้าในครัวเรือนใดมีคู่สมรสสองคู่หรือมากกว่านั้น ให้เลือกสัมภาษณ์สามีคน
ใดคนหนึ่งตามเกณฑ์ต่อไปนี้ ตามลำดับ คือ
 - ก. สัมภาษณ์สามีที่เป็นเจ้าบ้านที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี และกำลังอยู่กับภรรยา
 - ข. ถ้าเจ้าบ้านไม่มีคุณสมบัติตามข้อ 3 (ก) ให้สัมภาษณ์ชายที่อายุต่ำกว่า
60 ปี ที่สมรสแล้วและอยู่กับภรรยา โดยพิจารณาว่าเป็นบุคคลที่มี
ความสำคัญต่อการทำมาหากินของครัวเรือนมากกว่าคู่สมรสคู่อื่น ๆ
(ไม่นับเจ้าบ้าน)
 - ค. ถ้าไม่สามารถกำหนดได้ว่าผู้ใดมีความสำคัญต่อการทำมาหากินของ
ครัวเรือน ให้สัมภาษณ์ชายที่อาวุโสสูงสุด แต่มีอายุไม่เกิน 60 ปี
ที่สมรสแล้วและอยู่กับภรรยา

ในส่วนที่สัมภาษณ์หญิง

ให้สัมภาษณ์ภรรยาของชายที่ถูกสัมภาษณ์ และหญิงทุกคนในครัวเรือนที่มีอายุไม่เกิน 60 ปี และเคยสมรส ไม่ว่าสถานภาพสมรสในขณะที่ยังสัมภาษณ์จะเป็นเช่นไรก็ตาม เช่น หม้าย หรือ หย่า หรือ แยกกันอยู่

วิธีวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในการศึกษาเปรียบเทียบภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่เคยย้ายถิ่น และไม่ย้ายถิ่นในเขตเมืองของประเทศไทยนี้ ได้อาศัยข้อมูลจากโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทย ซึ่งดำเนินการสำรวจโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เฉพาะในเขตเมืองรอบแรก อันเป็นการสำรวจในเรื่องทั่วไป เกี่ยวกับทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร แต่ในการศึกษานี้ได้คัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาศึกษา โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง แสดงค่าเฉลี่ยของจำนวนบุตรเกิดรอด ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเจริญพันธุ์ กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนบุตรเกิดรอด โดยเฉลี่ยของสตรีจำแนกตาม สถานภาพการย้ายถิ่น ระดับการศึกษาของสตรี หรือลักษณะอาชีพของสตรี หรืออายุในปัจจุบันของสตรี และเขตที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน เป็นต้น และจะใช้วิธีการทางสถิติศาสตร์ ช่วยในการทดสอบหาความแตกต่างของตัวเลข เพื่อความถูกต้องชัดเจนของการศึกษา

ลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูล

การศึกษาในเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่เคยย้ายถิ่น และไม่ย้ายถิ่นในเขตเมืองของประเทศไทย ได้อาศัยข้อมูลจากโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทย มีตัวอย่างที่สัมภาษณ์ได้ 2,522 ราย ประกอบด้วยหัวหน้าครัวเรือนชาย ภรรยา

ของหัวหน้าครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนหญิงและสตรีที่เคยสมรส อายุไม่เกิน 60 ปี แต่รายละเอียดในแต่ละเรื่องจะมีจำนวนตัวอย่างไม่เท่ากันทุกเรื่อง เนื่องจากผู้ศึกษาได้ศึกษาเฉพาะสตรีที่มีสถานภาพการย้ายถิ่นและเคยสมรสทุกคนที่มีอายุไม่เกิน 60 ปี โดยไม่รวมจำนวนสตรีที่ให้สัมภาษณ์ว่า "ไม่ทราบ" และ "ไม่ให้คำตอบ" เอาไว้ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย ซึ่งสามารถจำแนกออกตามลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร ของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง ก. อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามสถานภาพการย้ายถิ่น และเขตที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน

เขตที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	สถานภาพการย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิต			สถานภาพการย้ายถิ่นภายในหาปี		
	เคยย้ายถิ่น	ไม่เคยย้ายถิ่น	รวม	เคยย้ายถิ่น	ไม่เคยย้ายถิ่น	รวม
เขตกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพ-ธนบุรี)	62.8	37.2	100.0 (1,256)	41.2	68.8	100.0 (1,270)
เขตเมืองอื่น ๆ	41.9	58.1	100.0 (922)	39.2	60.8	100.0 (928)
รวม	54.0	46.0	100.0 (2,187)*	40.4	59.6	100.0 (2,198)*

หมายเหตุ *ไม่รวมจำนวนสตรีที่ตอบว่า "ไม่ทราบ" และ "ไม่ให้คำตอบ" รวมทั้งสัมภาษณ์ไม่ได้ และไม่เข้าชาย

จากสตรีตัวอย่างที่ใช้ศึกษานี้ จะเห็นว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 54.0 เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตและในจำนวนสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครประมาณสองในสามหรือร้อยละ 62.8 เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิต ส่วนสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองอื่น ๆ มากกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 58.1 ไม่เคยย้ายถิ่นเลย หรืออาจจะกล่าวได้ว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และเคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดเจน (ตาราง ก.)

สำหรับการย้ายถิ่นภายในห้าปี พบว่าสตรีน้อยกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 40.4 เคยย้ายถิ่นภายในห้าปี และในจำนวนสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเมืองอื่น ๆ นี้ น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง เคยย้ายถิ่นภายในห้าปี คือ ร้อยละ 41.2 และร้อยละ 39.2 ตามลำดับ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตเมืองอื่น ๆ ส่วนใหญ่ต่างก็ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปี และในจำนวนสตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีด้วยกัน ก็มีอัตราส่วนแตกต่างกันเล็กน้อยระหว่างเขตที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน (ตาราง ก.)

ถ้าแยกพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างออกตามระดับการศึกษา จะเห็นว่าสตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตจะมีอัตราส่วนแตกต่างกับสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลยเล็กน้อย ในระหว่างสตรีที่มีระดับการศึกษาเดียวกันเกือบทุกระดับ ยกเว้นสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย กับสตรีที่ได้รับการศึกษาในระดับ ม.ศ. 4 และสูงกว่าขึ้นไป สตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตจะมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นอย่างเห็นได้ชัดเจน (ตาราง ข.) หรืออาจจะกล่าวได้ว่าสตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตจะมีการศึกษาในระดับที่สูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่น

สำหรับสตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปี จะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปี ในระดับการศึกษาเดียวกันทุกระดับ โดยเฉพาะสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย และเคยย้ายถิ่นภายในห้าปี จะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปี กว่าสองเท่าตัว (ระหว่างร้อยละ 29.9 เปรียบเทียบกับร้อยละ 70.1 ตามลำดับ)

ตาราง ข อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามสถานภาพการย้าย
ถิ่น และระดับการศึกษาของสตรี

ระดับการศึกษาของ สตรีที่เคยสมรส	สถานภาพการย้ายถิ่นในช่วง หนึ่งของชีวิต			สถานภาพการย้ายถิ่น ภายในห้าปี		
	เคย ย้ายถิ่น	ไม่เคย ย้ายถิ่น	รวม	เคย ย้ายถิ่น	ไม่เคย ย้ายถิ่น	รวม
ไม่ได้รับการศึกษาเลย	62.8	37.2	100.0(540)	29.9	70.1	100.0(552)
ป.1 - ป.4	50.3	49.7	100.0(1,106)	43.8	56.2	100.0(1,117)
ป.5 - ม.ศ.3	47.7	52.3	100.0(331)	45.8	54.2	100.0(332)
ม.ศ.4และสูงกว่า	58.1	41.9	100.0(160)	42.9	57.1	100.0(161)
เรียนแต่ไม่ทราบระดับ	77.8	22.2	100.0(18)	22.2	77.8	100.0(18)
รวม	53.8	46.2	100.0(2,155)*	40.3	59.7	100.0(2,180)*

หมายเหตุ * ไม่รวมจำนวนสตรีที่ตอบว่า "ไม่ทราบ" และ "ไม่ให้คำตอบ"
รวมทั้งสัมภาษณ์ไม่ได้และไม่เข้าข่าย

ในระหว่างสตรีที่มีลักษณะอาชีพเดียวกัน (ตาราง ค.) จะเห็นว่าสตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตจะมีอัตราส่วนแตกต่างกับสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นเล็กน้อย โดยเฉพาะในลักษณะอาชีพคานบริการต่าง ๆ สตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิต จะมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นเกือบสองเท่าตัว (ร้อยละ 64.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 35.5 ตามลำดับ) แต่ในลักษณะอาชีพเกษตรกรรม กับสตรีที่ไม่ทำงานนั้น ปรากฏว่าสตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตมีอัตราส่วนที่น้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นถึงสองเท่าตัว คือ ร้อยละ 28.1 เปรียบเทียบกับร้อยละ 71.9 และร้อยละ 36.4 เปรียบเทียบกับร้อยละ 63.6 ตามลำดับ

สำหรับสตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีในลักษณะอาชีพเดียวกันเกือบทุกลักษณะอาชีพ ยกเว้นในลักษณะอาชีพคานบริการต่าง ๆ สตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีอย่างเห็นได้ชัดเจน (ร้อยละ 59.4 เปรียบเทียบกับร้อยละ 40.6) และเป็นที่น่าสนใจเป็นพิเศษว่าในลักษณะอาชีพเกษตรกรรม และสตรีที่ไม่ทำงานนั้น สตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีอย่างเห็นได้ชัดเจน (ตาราง ค.)

ส่วนในสถานภาพการทำงานกลุ่มเดียวกันนั้น สตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตจะมีอัตราส่วนสูงกว่า สตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นเล็กน้อย (ตาราง ง.) และสตรีที่เคยย้ายถิ่น ภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปี ในสถานภาพการทำงานกลุ่มเดียวกันทุกสถานภาพอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะในสถานภาพการทำงานเป็นนายจ้างและเจ้าของกิจการ สตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีเกือบสองเท่าตัว

ถ้าพิจารณาถึงประสบการณ์การทำงานก่อนการสมรสของสตรีกลุ่มเดียวกัน (ตาราง จ.) จะเห็นว่า สตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิต จะมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่น โดยเฉพาะสตรีที่เคยทำงานก่อนการสมรส สตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตจะมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นอย่างเห็นได้ชัดเจน สำหรับสตรีที่เคย

ตาราง ค. อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามสถานภาพการย้าย
ดินและลักษณะอาชีพของสตรี

ลักษณะอาชีพของ สตรีที่เคยสมรส	สถานภาพการย้ายดินในช่วง หนึ่งของชีวิต			สถานภาพการย้ายดิน ภายในห้าปี		
	เคย ย้ายดิน	ไม่เคย ย้ายดิน	รวม	เคย ย้ายดิน	ไม่เคย ย้ายดิน	รวม
ทำงานด้านวิชาชีพ, บริหาร, เสมียน	51.4	48.6	100.0(181)	46.7	53.3	100.0(180)
ทำงานด้านบริการต่าง ๆ กรรมกร, รับจ้างทั่วไป	64.5	35.5	100.0(107)	59.4	40.6	100.0(106)
ช่างต่าง ๆ	49.7	50.3	100.0(161)	44.4	55.6	100.0(162)
พนักงานขายของ, ค้าขาย	53.5	46.5	100.0(551)	33.8	66.2	100.0(559)
เกษตรกรรม	28.1	71.9	100.0(96)	15.6	84.4	100.0(96)
ทำแต่ไม่สามารถจำแนก ได้	50.0	50.0	100.0(12)	36.4	63.6	100.0(11)
ทำงานบ้าน, กำล้าง งานทำ	56.8	43.2	100.0(1,061)	42.6	57.4	100.0(1,070)
ไม่ทำงาน	36.4	63.6	100.0(11)	25.0	75.0	100.0(12)
รวม	54.0	46.0	100.0(2,180)*	40.3	59.7	100.0(2,196)*

หมายเหตุ * ไม่รวมจำนวนสตรีที่ตอบว่า "ไม่ทราบ" และ "ไม่ให้คำตอบ"
รวมทั้งสัมภาษณ์ไม่ได้และไม่เข้าชาย

ตาราง ง. อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่มีสถานภาพสมรสในปัจจุบัน จำแนกตามสถานภาพการย้ายถิ่น และ สถานภาพการทำงานของสตรี

สถานภาพการทำงาน ของสตรีที่มีสถานภาพ สมรสในปัจจุบัน	สถานภาพการย้ายถิ่นในช่วง หนึ่งของชีวิต			สถานภาพการย้ายถิ่น ภายในห้าปี		
	เคย ย้ายถิ่น	ไม่เคย ย้ายถิ่น	รวม	เคย ย้ายถิ่น	ไม่เคย ย้ายถิ่น	รวม
	นายจ้างและเจ้าของ กิจการ	50.2	49.8	100.0(330)	34.5	65.5
ลูกจ้างรัฐบาลและข้าราชการ	50.0	50.0	100.0(51)	44.1	55.9	100.0(102)
ลูกจ้างเอกชน ทำงานบ้านโดยไม่ได้ รับค่าจ้าง	52.7	47.3	100.0(80)	49.4	50.6	100.0(168)
	(*ก)	(*ก)	(*ก)(2)	(*ก)	(*ก)	(*ก)(3)
รวม	50.5	49.5	100.0(936)*	38.2	61.8	100.0(943)*

หมายเหตุ * ไม่รวมจำนวนสตรีที่ตอบว่า "ไม่ทราบ" และ "ไม่ให้คำตอบ"
รวมทั้งสัมภาษณ์ไม่ได้ และไม่เข้าข่าย
(*ก) ตัวอย่างมีน้อยกว่า 5 ราย

ตาราง จ. อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามสถานภาพการย้าย
ดิน และ ประสบการณ์การทำงานก่อนและหลังการสมรสของสตรี

ประสบการณ์การทำงาน ก่อนและหลังการสมรส ของสตรีที่เคยสมรส	สถานภาพการย้ายดินในช่วง หนึ่งของชีวิต			สถานภาพการย้ายดิน ภายในห้าปี		
	เคย ย้ายดิน	ไม่เคย ย้ายดิน	รวม	เคย ย้ายดิน	ไม่เคย ย้ายดิน	รวม
<u>การทำงานก่อนการสมรสของสตรี</u>						
เคยทำ	56.0	44.0	100.0(737)	48.9	51.1	100.0(738)
ไม่เคยทำ	53.1	46.9	100.0(1,445)	36.1	63.9	100.0(1,454)
รวม	54.1	45.9	100.0(2,182)*	40.4	59.6	100.0(2,192)*
<u>การทำงานภายหลังการสมรสของสตรี</u>						
เคยทำและกำลังทำอยู่	54.3	45.7	100.0(464)	51.2	48.8	100.0(461)
เคยทำแต่ปัจจุบันไม่ทำแล้ว	59.3	40.7	100.0(123)	48.8	51.2	100.0(125)
ไม่เคยทำ	53.6	46.4	100.0(1,572)	36.4	63.6	100.0(1,583)
รวม	54.1	45.9	100.0(2,159)*	40.3	59.7	100.0(2,169)*

หมายเหตุ * ไม่รวมจำนวนสตรีที่ตอบว่า "ไม่ทราบ" และ "ไม่ให้คำตอบ"
รวมทั้งสัมภาษณ์ไม่ได้และไม่เข้าข่าย

ย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีอย่างเห็นได้ชัดเจน ในประสบการณ์การทำงานก่อนการสมรสกลุ่มเดียวกันทุกกลุ่ม โดยเฉพาะสตรีที่ไม่เคยทำงานก่อนการสมรส สตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีเกือบสองเท่าตัว (ร้อยละ 36.1 เปรียบเทียบกับร้อยละ 63.9)

ส่วนในประสบการณ์การทำงานภายหลังการสมรสกลุ่มเดียวกัน สตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตจะมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่น อย่างเห็นได้ชัดเจน ในขณะที่สตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนแตกต่างกับสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีเล็กน้อย ในระหว่างสตรีที่มีประสบการณ์การทำงานภายหลังการสมรสกลุ่มเดียวกันเกือบทุกกลุ่ม ยกเว้นสตรีที่ไม่เคยทำงานภายหลังการสมรส สตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปี เกือบสองเท่าตัว (ร้อยละ 36.4 เปรียบเทียบกับร้อยละ 63.6) หรือ อาจกล่าวได้ว่าสตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีและไม่เคยทำงานภายหลังการสมรสจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปี (ตาราง จ.)

นอกจากนี้ถ้าพิจารณา สถานภาพการย้ายถิ่นของสตรีภายในกลุ่มอายุกลุ่มเดียวกัน จะเห็นว่าสตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นในกลุ่มอายุกลุ่มเดียวกันเกือบทุกกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มอายุน้อย ๆ หรือกลุ่มอายุตั้งแต่ 39 ปีลงไป สตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิต จะมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่ในกลุ่มอายุสูง ๆ หรือกลุ่มอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป สตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิต จะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นเล็กน้อย (ตาราง ฉ.) สำหรับสตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีที่มีกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี และกลุ่มอายุ 20 - 24 ปี จะมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีถึงสามเท่าตัว ในขณะที่สตรีที่มีกลุ่มอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป สตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีถึงสามเท่าตัว (ตาราง ฉ.) หรืออาจกล่าวได้ว่าสตรีที่เคยย้ายถิ่นและมีอายุน้อย ๆ มีอัตราส่วนที่สูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่น

ตาราง ฉ. อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่มีสถานภาพสมรสในปัจจุบัน จำแนกตาม
สถานภาพการย้ายถิ่น และอายุของสตรี

อายุของสตรีที่มี สถานภาพสมรสใน ปัจจุบัน	สถานภาพการย้ายถิ่นในช่วง หนึ่งของชีวิต			สถานภาพการย้ายถิ่น ภายในห้าปี		
	เคย ย้ายถิ่น	ไม่เคย ย้ายถิ่น	รวม	เคย ย้ายถิ่น	ไม่เคย ย้ายถิ่น	รวม
	ต่ำกว่า 20 ปี	56.6	43.4	100.0(53)	75.5	24.5
20 - 24 ปี	57.0	43.0	100.0(223)	76.1	23.9	100.0(226)
25 - 29 ปี	57.8	42.2	100.0(282)	54.6	45.4	100.0(280)
30 - 34 ปี	49.3	50.7	100.0(365)	42.7	57.3	100.0(370)
35 - 39 ปี	51.6	48.4	100.0(316)	29.6	70.4	100.0(318)
40 - 44 ปี	48.6	51.4	100.0(222)	28.2	71.8	100.0(227)
45 - 49 ปี	48.8	51.2	100.0(162)	21.6	78.4	100.0(162)
50 ปีขึ้นไป	58.5	41.5	100.0(253)	18.8	81.2	100.0(255)
รวม	53.2	46.8	100.0(1,876)*	40.4	59.6	100.0(1,891)*

หมายเหตุ * ไม่รวมจำนวนสตรีที่ตอบว่า "ไม่ทราบ" และ "ไม่ให้คำตอบ"
รวมทั้งสัมภาษณ์ไม่ได้และไม่เข้าชาย

ตาราง ข. อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่มีสถานภาพสมรสในปัจจุบันจำแนกตามสถานภาพการย้ายถิ่นและความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิ

ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิของสตรีที่มีสถานภาพสมรสในปัจจุบัน	สถานภาพการย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิต			สถานภาพการย้ายถิ่นภายในห้าปี		
	เคยย้ายถิ่น	ไม่เคยย้ายถิ่น	รวม	เคยย้ายถิ่น	ไม่เคยย้ายถิ่น	รวม
<u>ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการปฏิสนธิ</u>						
รู้	52.0	48.0	100.0(1,186)	44.1	55.9	100.0(1,197)
ไม่รู้	53.4	46.6	100.0(444)	42.5	57.5	100.0(445)
รวม	52.4	47.6	100.0(1,630)*	43.7	56.3	100.0(1,642)*
<u>ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการปฏิสนธิ</u>						
เห็นด้วย	51.1	48.9	100.0(939)	43.0	57.0	100.0(942)
ไม่เห็นด้วย	51.9	48.1	100.0(563)	35.9	64.1	100.0(566)
แล้วแต่กรณี	57.9	42.1	100.0(247)	41.6	58.4	100.0(255)
รวม	52.3	47.7	100.0(1,749)*	40.5	59.5	100.0(1,763)*
<u>การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการปฏิสนธิ</u>						
เคยใช้และกำลังใช้อยู่	51.2	48.8	100.0(637)	42.5	57.5	100.0(643)
ไม่เคยใช้	53.0	47.0	100.0(983)	44.3	55.7	100.0(989)
รวม	52.3	47.7	100.0(1,620)*	43.6	56.4	100.0(1,632)*

หมายเหตุ * ไม่รวมจำนวนสตรีที่ตอบว่า "ไม่ทราบ" และ "ไม่ให้คำตอบ" รวมทั้งสัมภาษณ์ไม่ได้และไม่เข้าข่าย

สำหรับในเรื่องความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิพบว่า สตรีที่เคยย้ายถิ่นในช่วงหนึ่งของชีวิตจะมีอัตราส่วนสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นเล็กน้อย ส่วนสตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนน้อยกว่า สตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีที่มีความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิกลุ่มเดียวกันทุกกลุ่ม โดยเฉพาะสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้วิธีการในการป้องกันการปฏิสนธิ สตรีที่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นภายในห้าปีเกือบสองเท่าตัว (ตาราง ๗.)

ข้อจำกัดข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาใช้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่เคยย้ายถิ่น และไม่เคยย้ายถิ่นในเขตเมืองของประเทศไทย มีข้อจำกัดบางประการ คือ

1. เนื่องจากการศึกษาเรื่องนี้ได้อาศัยข้อมูลจากโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและประชากรในประเทศไทยในส่วนที่เป็นเขตเมืองรวมแรก ซึ่งเป็นการสำรวจในเรื่องทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร และผู้ศึกษาได้คัดเลือกข้อมูลที่มีอยู่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ใช้ศึกษามาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด โดยคัดเลือกเฉพาะสตรีที่เคยสมรสมีอายุไม่เกิน 60 ปี และมีสถานภาพการย้ายถิ่นมาศึกษา ซึ่งมีได้รวมจำนวนตัวอย่างที่ให้คำตอบว่า "ไม่ทราบ" และ "ไม่ให้คำตอบ" เอาไว้ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย จึงทำให้มีจำนวนลดลงบ้างจากจำนวนตัวอย่างที่สัมภาษณ์ได้ทั้งสิ้น 2,522 ราย

2. เนื่องมาจากข้อจำกัดในด้านการคมนาคม และระยะเวลาในการเข้าไปสัมภาษณ์ จึงทำให้เกิดกรณีที่สัมภาษณ์ได้ไม่ครบถ้วน หรือสัมภาษณ์ได้เพียงบางส่วนเกิดขึ้น ข้อมูลบางประการจึงอาจจะขาดความครบถ้วนไปได้

3. เนื่องมาจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อการสำรวจในโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทยนี้ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ศึกษาในเรื่องทั่ว ๆ ไปทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร

มิได้สร้างขึ้นมาเพื่อศึกษาในเรื่องที่ผู้ศึกษาทำการศึกษาโดยตรง จึงทำให้ขาดความครบถ้วนในปัจจัยบางประการสำหรับการศึกษาในเรื่องนี้ไป คือไม่ทราบเกี่ยวกับอายุของสตรีในขณะที่ย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตเมืองอื่น ๆ , ไม่ทราบจำนวนครั้งของการย้ายถิ่นของสตรี, ไม่ทราบว่าสตรีที่เคยย้ายถิ่นนี้ทำการสมรสก่อนหรือหลังการย้ายถิ่น, ไม่ทราบเกี่ยวกับจำนวนบุตรทั้งก่อนและหลังการย้ายถิ่น และภาวะเจริญพันธุ์ที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นภาวะเจริญพันธุ์สะสม (Cumulative fertility)